

Крыніца друкавання: Цітарчук, М. Келіх Гекаты: Апавяданне / Марыя Цітарчук // Маладосць. — 2015. — № 7. — С. 30 – 39.

Марыя Цітарчук нарадзілася 20 ліпеня 1985 года ў Гродне. Вершы піша з дзесяці гадоў. Працуе навуковым супрацоўнікам у Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-архелагічным музеі. Захапляецца містыкай, гатычнымі раманамі, картамі таро і мадэляваннем лялечнага адзення.

МЕСЯЦОВАЯ ЎВЕРЦЮРА РОСПАЧЫ

«Хельга, я заўсёды буду з табою, у радасці і ў распачы, у здароўі і ў хваробе, пакуль сама смерць не разлучыць нас...»

Дзяўчына з голасным крыкам жаху села на ложку.

Ужо амаль год яна сніла адзін і той жа сон.

А дванацатай гадзіне, калі на небе ззяла сумная серабрыстая поўня, яе любы прыходзіў да яе. Вядома, у мроях.

Яны бралі шлюб у маленькай утульнай зэльвенскай царкве, у якой да ўтрапёнасці знаёма з самага дзяцінства пахла ладанам і зёлкамі, а строгія твары святых на старадаўніх візантыйскіх іконах усміхаліся.

Маленькая Вольга прыходзіла туды з надзеяй, а выходзіла з цвёрдай верай у цуд.

«Раб Божы Альгерд вянчаецца рабе Божай Хельзе...»

Айцец Рыгор згадзіўся заручыць іх пад тымі імёнамі, якія далі ім яшчэ да нараджэння іх бацькі, і якія не з'явіліся ў метрыках дзякуючы надзвычайнай упартасці старшыні сельсавета.

...Раптам рознакаляровае акенца-вітраж з выявай Святой Троіцы, у гонар якой была асвечана царква, са званам разбілася на дробныя кавалкі.

І Вольга, нема закрычаўшы, прачнулася.

Яна заўжды прачыналася ў гэты момант, але чамусьці дакладна ведала, што ўбачыць вялізнага рудашэрага ваўка з чалавечымі, па-паганску зялёнымі, з кропелькамі іржы каля самай зрэнкі, вачыма.

1. ЗМРОЧНЫЯ ЦЕНІ МІНУЛАГА

— Гутэн абенд, мая чароўная Хельга!

— Яўген, што ты робіш у Гародні? — Вольга так здзівілася, што ўжо ў які раз раздумала крыўдзіцца на свайго нечаканага госьця. А было за што. Яе карабіла ад яго недарэчных прывітаньняў і асабліва ад скандынаўскага варыянту яе імя ў ягоных вуснах, хаця яна любіла нямецкую мову і валодала ёй у дасканаласці.

Так называць яе меў права толькі Алег.

— Прыехаў да цябе, — на поўным сур’ёзе, нават не міргнуўшы вокам, адказаў Яўген, і дзяўчына, не вытрымаўшы, залілася звонкім смехам.

— Праходзь, маньяк чароўнага вобраза, — нарэшце сказала яна. — Ты прамок да ніткі. Як я цябе такога ў Зэльву адпусчу?

— Ніяк. Таму я разлічваю мінімум на тваю забойную зёлкавую гарбату.

— Не дачакаешся, — дурасліва паказаўшы яму язык, Вольга паставіла на пліту чайнік і, турнуўшы Яўгена ў гасцёўню, накіравалася ў пакой бацькоў. Продкі будуць у Турцыі яшчэ два тыдні, таму пра яе маленькую «дыверсію» нават ніхто і не здагадаецца. Бацька не вельмі любіў пазычаць камусьці свае рэчы. Праўда, Пятро Уладзіміравіч часта ўлаўліваў чужыя флюіды нейкім шостым пачуццём, але дзяўчына рашуча ўзяла яго махровы халат і хатнія тапкі.

Нічога, перажыве.

Калі лепшы сябар Алега схопіць пнеўманію, яна ніколі сабе гэтага не даруе.

Хударлявы, з кволай, яшчэ зусім хлапечай шыяй, заўжды калматым цёмна-каштанавым хаерам, які ледзь даходзіў да ключыц, дробнымі рысамі твару і нечакана вялікімі вачыма-сподкамі пранізліва-зялёнага колеру з кропелькамі іржы каля зрэнак, Яўген выклікаў у яе нейкае хваравітае, шчымлівае, амаль мацярынскае пачуццё, і яна даравала яму ўсё — і «Хельгу», і сапсаваную нямецкую, і бясконцыя безнадзейныя заляцанні...

— Мяне зараз трасца забярэ! — нагадаў пра сваё існаванне госьць, і Вольга, кінуўшы яму сухую вопратку, паспяшалася на кухню, дзе разбойніцкім посвістам заходзіўся чайнік, які даўным-даўно дайшоў да кандыцыі і цяпер голасна апавяшчаў пра гэта сваю гаспадыню.

Пакуль дзяўчына заварвала зёлкавы напой, старанна, з любоўю сабраны ёй яшчэ ў Зэльве паводле фамільнага рэцэпта яе бабулі Кацярыны, якая была ў свой час вядомай у раёне знахаркай і шаптухай, Яўген у сваё задавальненне плёскаўся пад душам.

Вольга ўздыхнула.

Чаму яна дазваляла Жэньку, даўно і безнадзейна закаханаму ў яе самыя вушы, адчуваць сябе ў яе кватэры як дома, ёй і дагэтуль было невядома.

Можа таму, што Яўген быў, акрамя яе ўспамінаў, якія прыносілі невыразны пякучы боль, ледзве не адзінай нітачкай, якая звязвала яе з Алегам.

Але дзяўчына ведала: у яе з ім ніколі не будзе нічога сур'эзнага. Прыняўшы яго першы падарунак (гэта быў пузаты флакончык з духмяным эфірным алеем, які меў нейкі дзіўны нетутэйшы пах), яна шчыра і без хітрыкаў, можа, занадта жорстка, дала яму гэта зразумець, што не спыніла яе недарэчнага зэльвенскага Рамэа.

І на яе, як з рогу багацця, пасыпаліся незвычайныя падарункі: складаныя, па-майстэрску сабраныя букеты з сухіх кветак, розныя драўляныя скрыначкі, але часцей за ўсё — маленькія флакончыкі з духмянымі вадкасцямі, якія здаваліся Вользе прываротным зеллем. Ад гэтых усіх паднашэнняў яна адчувала своеасаблівы пах дзікага ляснога звера. Помніцца, яна аднойчы нават пажартавала з гэтага, а Яўген, які рабіў «эліксіры кахання» і насамрэч лічыў сябе ведзьмаком, хаця яго ніхто ўсур'ез не ўспрымаў, нават пакрыўдзіўся і, як ёй здалося, насцярожыўся.

У дзяўчыны была свая таямніца — старадаўні сярэбраны пярсцёнак у выглядзе кубка, упрыгожанага сапраўдным, пераліўна-малочным, як поўня ў сваім зеніце, адулярам, які яна, разам з зэльвенскай сядзібаю засцяпковых шляхціцаў Лазарэвічаў, атрымала ў спадчыну ад бабулі Кацярыны.

Аднак чаму з трох сясцёр (сярэдня, Таццяна, жыла з мужам у Італіі, а малодшая, Святлана, вучылася ў Мінску на ландшафтнага дызайнера і была вельмі далёкай ад вераванняў і забабонаў сваіх продкаў) баба Каця выбрала менавіта яе — для Вольгі заставалася загадкай, як і словы, якія яна паспела сказаць ёй перад самай смерцю: «Пярсцёнак належыць не табе, Волечка, а таму, хто, спазнаўшы смак спелае поўні, надзене яго аднойчы і ўжо ніколі не павінен будзе здымаць».

Але разгадаць ніводную з загадак яна так і не паспела, бо Алег знік без вестак.

...У тую ракавую ліпеньскую ноч яны святкавалі Івана Купалу ў Зэльве. Да яе шлюбу з Алегам заставалася тры дні.

Было весела. Лепшая сяброўка Вольгі, Юля, лідар клуба гістарычнай рэканструкцыі «Ярыла», наладзіла свята як мае быць, таму неабыякавых да

сваіх каранёў на рэчцы Зальвянцы набіралася шмат. На небе ззяла поўня. Палалі вогнішчы. Хлопцы і дзяўчаты скакалі праз агонь і вадзілі карагоды. Дзяўчаты і маладыя незамужнія кабеты пускалі па вадзе вянкi з духмяных зёлак і маленькімі свечкамі, давяраючы цёплай, неабсяжнай, як Сусвет, ласкавай, як Маці-Зямля, чароўнай летняй ночы свае самыя заповітныя мары і жаданні.

«Раб Божы Альгерд вяпчаецца рабе Божай Хельзе...»

Дзяўчына салодка зажмурылася і шчасліва, ціхамірна, як хатняя котка, якую ласкава гладзяць па поўсці, замуркала, падстаўляючы свой твар жарсным, настойлівым пацалункам Алега.

Праз тры дні яны стануць мужам і жонкаю.

Шлюбная сукенка, якая ў дакладнасці паўтарала старадаўні скандынаўскі вясельны строй, ужо вісела ў шафе, і Вольга, правёўшы Алега, гадзінамі круцілася ў ім каля люстэрка.

Гэта будзе самае незвычайнае вяселле ўсіх часоў і народаў! Замест традыцыйнага «кола пашаны» на лімузіне вакол гарадскога дома культуры яны паплывуць па Зальвянцы на сапраўднай нарвежскай ладдзі, а ў паветра замест галубоў выпускаць ручнога сокала бацькі Алега на мянушцы Олаф...

Яе мроі перарвала купальская песня, якая даносілася з ракі праз адчыненыя вокны:

З натхненнем папараць шукаць
Там будуць да зары,
Ім будзе сыч перашкаджаць
І злыя ведзьмары.
Не знойдуць папараці той —
Яе няма нідзе.
Сярпок, заручаны з зарой,
Лунае ў вадзе...

— Воля, пойдзеш маё шчасце шукаць? — прасунула ў акенца сваю вогненна-рудую галаву Юля, і дзяўчыне адразу стала сорамна, таму што яна ўспомніла, як урачыста абяцала лепшай сяброўцы схадзіць у лес па чароўную цуда-кветку.

Хлопцы пайшлі разам з імі.

...Сцежка прывяла іх у самае сэрца начнога лесу.

— Глядзі! — раптам ускрыкнула Юля, схапіўшы Вольгу за руку і яна, азірнуўшыся, віскнула ад захаплення на ўвесь гушчар, як малое дзяўчо.

Навокал, колькі хапала вачэй, раслі папараць-кветкі.

Прыгледзеўшыся, сяброўкі заўважылі, што на сцяблінах ззялі светлячкі.

— Зараз мы назбіраем, колькі ўнясём, а ноччу яны будуць свяціцца ў маім пакоі... — траскатала Юля, асцярожна зразаючы расліны ножыкам.

Яны паглыбляліся ўсе далей і далей у лес, ды, раптам схамянуўшыся, зразумелі, што Алега і Яўгена побач ужо не было, а калі выйшлі да старадаўняга, амаль разбуранага капішча, дзе, згодна з мясцовымі легендамі, і расцвітала раз на год чароўная кветка, то ўбачылі жудасную карціну.

Купы травы былі выварачаны з каранем нейкай пачварнай і сапраўды нечалавечай сілай, а паўсюль валяліся абрыўкі скрываўленай тканіны, у якіх Вольга, да свайго жаху, пазнала кашулю Алега. А, нахіліўшыся, яна падняла з зямлі камякі рудашэрай звярынай поўсці...

Сяброўкі да самага світанку шукалі хлопцаў у лесе, распачна крычалі на ўсе галасы, але адказам ім была толькі сонная, здрадніцкая цішыня непразных гушчароў.

Яны амаль заблукалі, але ўсё ж здолелі выбрацца да Зальвянкі, паўжывыя ад стомы і пякучага адчаю.

І раптам Вольга ўбачыла на беразе Яўгена ў чым маці нарадзіла.

Прачнуўшыся, хлопец не змог нічога расказаць пра начную трагедыю, сведкам якой ён, безумоўна, быў, але па яго збялелым твары з шалёнымі вачыма Вольга зразумела — на паляне адбылося нешта жудаснае. З яго путанага, нелагічнага, збітага аповеду, які больш нагадваў трызненне душэўна хворага, яна зразумела толькі, што на іх напала нейкая вялізная пачвара.

Потым у Жэнькі пачалася істэрыка, і яны з Юляй пабеглі па дапамогу...

А потым звыкламу жыццю прыйшоў канец.

Бясконцыя допыты і падача бязглуздых, бессэнсоўных паказанняў, паперы, апазнанні знявечаных целаў хлопцаў і маладых мужчын (у Зэльве сталі частымі напады на людзей нейкай драпежнай, няўлоўнай жывёліны, высачыць якую не ўдалося аніводнаму паляўнічаму), ніводнае з якіх, на шчасце, не належала Алегу, пераезд з бацькамі ў Гародню, далей ад жахлівых успамінаў, і... надзея.

Надзея і пякучы, нясцерпны адчай.

Боль страты быў першы час настолькі невыносным, што Вольга вымушана была хаваць усе фотаздымкі Алега, а ў яе прысутнасці забаранялася называць яго імя, бо нават самі гукі прымушалі яе нема крычаць.

Яна блытала ноч і раніцу, а яе думкі закручваліся ў клубок змей, якія несупынна атручвалі яе розум і душу.

Вольга з усіх сіл намагалася рабіць выгляд, што жыццё працягваецца і час здольны вылечыць любыя раны. Кожны вечар, як і ў сваім іншым, шчаслівым жыцці, дзяўчына, прыклаўшы да сябе шлюбную сукенку (апануць яе не хапала сіл), падоўгу разглядала свой адбітак у люстэрку, адкуль на яе пазірала засмучаная бялявая фея з тужлівымі, карымі вачыма-вішнямі, а, пачуўшы ў вітальні званок, дрыготкімі рукамі хавала свой вясельны ўбор, які здаваўся ёй пахавальным вэлюмам, у шафу. «Зараз. Нарэшце...»

Так праходзілі дні, тыдні і нават месяцы ўтрапёнага чакання, якое паступова ператваралася ў навязлівую ідэю...

— Хельга, ты мяне слухаеш ці не? — голас Яўгена прымусіў яе схамянучца, і Вольга паставіла на край стала кубачак з гарбатай, які ледзь не перакуліла, таму што неўзабаве звярнула ўвагу на яго рукі з тонкімі нервовымі пальцамі музыкі. Ад запясцяў іх пакрывалі валасы дзіўнага руда-шэрага колеру. Раней Жэнькава расліннасць яе зусім не турбавала, але дзяўчына раптам злавіла сабе на думцы, што дранцвее ад нечаканага, невядомага жаху...

Пакой закруціўся перад яе вачыма, як шалёная карусель, і Вольга страціла прытомнасць.

2. СТАРАЯ ЛЕСНІЧОЎКА

Калі Вольга падхапілася ў ложку а палове дзясятай, то ў вокны ўжо зазірала яркае ліпеньскае сонейка.

Яўген паехаў у Зэльву яшчэ раніцай, і пакінуў, як і заўжды, свой развітальны падарунак на яе туалетным століку.

Вольга асцярожна ўзяла флакон.

Нешта ў падсвядомасці трывожна падказвала ёй схаваць бутэльку ў самы цёмны вугал шафы і больш ніколі не даставаць, але дзявочая цікаўнасць узяла верх.

— Які цуд! — яна не змагла стрымаць свайго захаплення, адкаркаваўшы «грымучую сумесь».

Салодкі, гурманскі, цяжкі ўсходне-бісквітны водар з гаркавата-вострым прысмакам спецый і вясёлымі, святочнымі акордамі экзатычнай садавіны абвалок яе сваім духмяным воблакам, які яна, не вытрымаўшы нечаканага спакушэння-наслання, нанесла некалькі кропелек на шыю і на запясці. Складаная шматслойная кампазіцыя раскрывалася і раскрывалася, пакуль у сэрцы не прагучала ўжо знаёмая Вользе звярыная нота.

І дзяўчына нечакана зразумела, як ёй хочацца зноў вярнуцца ў Зэльву. Нядаўні распачна-пякельны сум, які трымаў яе ў сваіх сталёвых цісках некалькі месяцаў, раптам растаў, быццам яго ніколі не было, і засталася толькі настальгічная туга па страчаным шчасці, якое ёй захацелася перажыць у сваіх успамінах.

Таму яе пальцы самі на аўтапілоце накруцілі тэлефонны дыск.

— Я рада, што ты нарэшце ўзялася за розум і вырашыла адпачыць на свежым паветры, — пахваліла яе Юля. — Сёння мы ўсе разам гуляем на Купалу. Гэта не абмяркоўваецца. Дарэчы, Жэнька, спадзяюся, таксама будзе?

— Можаш і не сумнявацца, — запэўніла яе Вольга. — Наш вядзьмар ніколі не прапускае аніводнага фэсту падобнага кшталту.

— Цудоўна! Нам якраз патрэбен чараўнік, хоць які, — узрадавалася сяброўка.

На імгненне ў Вольгі ўнутры зварухнулася нейкае нядобрае прадчуванне, аднак у Зэльву яна прыехала ў прыўзнятым, амаль святочным настроі.

Сядзіба бабулі Кацярыны пасля паўдзённай спякоты сустрэла яе прыемнай цяністай прахалодай.

А калі сонейка пачало патроху каціцца ў Зальвянку, то муж Юлі, бялявы блакітнавокі Міхал, які адразу ж нагадаў Вользе вікінга, натапіў лазню.

Дзяўчаты мыліся першымі.

«Юльцы сапраўды пашанцавала сустрэць сваё шчасце той страшнай ноччу!» — з лёгкай зайздрасцю падумала дзяўчына, паліваючы спіну сяброўкі з каўша духмяным адварам. Юля, штукарка на ўсе рукі, прыгатавала цэлую бочку «эліксіра маладосці» і цяпер яны ўдзвюх забраліся ў яе.

У зёлкавым міксе духі Яўгена раскрыліся поўнасьцю.

— Прыемна пахнеш, — раптоўна сказала сяброўка, прагна пацягнуўшы носам. — Гэта феромоны? Ці афрадызіяк?

— Ідзі ў лазню! — фыркнула Вольга і яны весела рассмяяліся.

Скончыўшы водныя працэдуры, Юля з Міхалам пачалі рыхтаваць купальскі фэст ва ўмовах строгай сакрэтнасці, а Вольга прылягла адпачыць у сваім пакоі на другім паверсе. Пасля зёлкавай ванны на яе цела навалілася цягучая, прыемная млявасць. Дзяўчына поўнасьцю расслабілася. Неўзабаве вочы заплюшчыліся, і яна не заўважыла, як задрамала.

...Цёплая летняя ноч была напоўнена самотным, мігатліва-серабрыстым зьяннем спелае поўні.

«Хельга...» Ціхі, пяшчотны, ласкавы голас Алега клікаў яе ўсё далей і далей у дрымучы гушчар, і Вольга схамянулася толькі тады, калі апошнія прыкметы чалавечага жытла і цывілізацыі зніклі, і яна зразумела, што звільстая сцежка вядзе яе ў самае сэрца лесу.

Яе адзінымі спадарожнікамі былі начная цемра і церпкі пах дзікага, драпежнага звера, які, здавалася, быў разліты паўсюль, разам з вадкімі, пераліўнымі, пульсуючымі хвалямі прывіднага месяцовага святла.

...Сцежка прывяла яе да старога капішча, якое год таму ўжо сабрала свой крываваы ўраджай.

На ахвярным камені сядзеў вялізны воўк з бліскучай чорнай поўсцю і сумнымі, цёмна-сінімі, зусім чалавечымі, вачыма, так падобнымі да Алегавых...

Вольга раптоўна прагнулася, быццам ад лёгкага штуршка, і са здзіўленнем павяла носам.

У пакоі вітаў знаёмы пах.

І ён належыў гаспадару начнога лесу.

«Які незвычайны сон!» — падумала дзяўчына, выбіраючыся з ложка.

Ногі самі вынеслі яе ў калідор, а пасля — на вуліцу...

...Вольга ішла і ішла ўздоўж вуліцы Булгака, перайшла па мосце праз Зальвянку і збочыла да шырокай пасялковай дарогі, якая ўсё вужэла і танчэла, пакуль не ператварылася ў пакручастую сцежку. Але гэта была зусім не тая сцежка, па якой яна пайшла год таму шукаць папараць-кветку.

Цьмяныя промні сонца, якое было гатова скаціцца ў раку, пранізвалі непразны гушчар зіхоткімі лёскамі-ніткамі, што кідалі свой палыновы адбітак на лісце, калматыя лапы елак і на траву, якая месцамі даходзіла да пояса.

Гэтае дзікае першабытнае хараство, як і пах звера, зачароўвала, вабіла і клікала за сабой з незразумелай, неадольнай сілай.

Сцежка перасякла старое капішча.

На ахвярным камені, скруціўшыся ў кола, спала гадзюка. Змяя выглядала ціха-мірнай, спакойнай і зусім бяшходнай, але Вольга, перасмыкнуўшыся, адчула, як па спіне прабег непрыемны халадок, і паспяшалася далей — туды, куды вёў звярыны пах.

Неўзабаве яе шлях у невядомасць абарваўся каля старога тыну, які месцамі спрахнеў і праваліўся. За ім дзяўчына ўбачыла леснічоўку.

Аднапавярховая хатка, зарослая мохам ад ганка да страхі, выглядала пакінутай, але менавіта гэтая знешняя ілюзія занядбанасці і запусцення прымусіла Вольгу адправіцца на разведку.

Каля дома месцамі буяла крапіва ледзь не ў яе поўны рост, і яна нават апяклася, аднак не звярнула на гэта ніякай увагі. «Нездарма ж я блукала па лесе, каб прыйсці сюды», — вырашыла дзяўчына, асцярожна адчыняючы старыя скрыпучыя дзверы, якія амаль саскочылі з петляў.

Мінуўшы цёмныя сені, Вольга апынулася ў прасторным пакоі.

Электрычнасці ў леснічоўцы, вядома, не было, але вечаровага святла хапіла для таго, каб разгледзець простую, пацямнелую ад часу мэблю і печ у кутку.

На вокнах ад лёгкага скразняку калыхаліся пацёртыя шторы, якія ад свайго ўзросту даўно страцілі першапачатковы колер, а кветкі ў рознакаліберных гаршках звялі і высохлі... Але падлога была акуратна падмецена.

«Што за ліха?» — Вольга абышла ўвесь пакой і, рассеянна адчыніўшы адну з шафаў, здзіўлена ўскрыкнула, бо ўбачыла цэлы стос вымытых драўляных талерак і лыжак, а таксама свечкі ў падстаўках-падсвечніках, якімі нядаўна карысталіся.

Прысак з печы хтосьці старанна прыбраў, але камяні былі яшчэ цёплымі.

А пад столлю віселі мяцёлачкі духмяных зёлак. Яны ціха шапацелі ад ласкавага ліпеньскага ветрыку, быццам намагаючыся паведаміць ёй на сваёй кветкавай мове нейкую важную таямніцу.

Але дзяўчына адчувала толькі звярыны водар. Ён даносіўся аднекуль зблізку, і Вольга зазірнула ў суседні пакой.

Тым часам зусім звечарэла. Калі апошні промень сонейка знік у Зальвянцы, як зніч, то абрысы дзіўнага незнаёмага жылля пачалі імкліва губляцца ў аксамітавых прыцемках.

Вольга запаліла адну са свечак, і цёплы залаты агеньчык сваім трывожным зіхоткім мігценнем, як паходня, крыху разагнаў цемру. Дзяўчына неўзабаве ўбачыла ў нагах вялікага шырокага ложка драўляны куфар, акаваны масіўнымі металічнымі пласцінамі.

Яго вечка было прыадчынена і адтуль цягнула драпежнікам.

«Калі там хаваецца нейкая жывёліна, якая заблукала ў лесе і прыйшла сюды, то я проста шпурну ў яе агонь», — вырашыла Вольга, асцярожна падымаючы крышку.

Але абараняцца не давалося, таму што перад ёй ляжала старое, паношанае адзенне.

«Прыплылі! Я забралася ў самы гушчар толькі для таго, каб даведацца, што ў мясцовага лесніка небагаты гардэроб, а з густам — швах», — дзяўчына расчаравана ўздыхнула і ўжо хацела апусціць вечка, калі нешта да болю знаёмае на самым дне куфара прыцягнула яе ўвагу.

Вольга разграбла чужыя джынсы ды футболкі і выцягнула кашулю з адарваным рукавом, на якой былі бачны брудна-бурыя крывавыя плямы.

Яна належала Алегу.

Дзяўчына, не верачы сваім вачам, ашаламлёна мяла ў дрыжачых пальцах толькі што знойдзеную рэч.

Але памылкі быць не магло.

У гэтай кашулі яна ўпершыню сустрэла Алега на поплаве. І ў ёй ён быў, калі знік у тую страшную купальскую ноч.

Нечаканая надзея, амаль здагадка, прарваўшы вэлюм усходніх спецый і звярынага водару, які ўвесь гэты час ахінаў яе сваім атрутна-салодкім, цяжкім воблакам і вёў сюды, як пуцяводная зорка, асляпляльнай маланкай асвяціла яе падсвядомасць.

Жаласны, працяглы скрып за спінай прымусіў сэрца дзяўчыны шалёна закалаціцца. Аднак гэта аказалася ўсяго толькі старая шафа ва ўсю сцяну, якая адчынілася, верагодна, ад скразняку.

Яна аказалася пустой, толькі ў глыбіні яе нешта бялела.

Дзяўчына зазірнула ўнутр і, выцягнуўшы на свет сваю знаходку, убачыла, што трымае ў руках вясельны строй.

«Якая прагажосць!» — у Вольгі ад захаплення на некаторы час ажно дыханне заняло.

Ёй у галаву прыйшла нечаканая ідэя.

Скінуўшы кароткі рознакаляровы сарафан, дзяўчына асцярожна нацягнула праз галаву рэч, якая магла належаць толькі нейкай шляхетнай пані. Сукенка ладна села па фігуры Вольгі, быццам была скроена спецыяльна дзеля яе. Зашпіліўшы гузікі, кожны з якіх быў маленькай, выцягнутай жамчужынай, дзяўчына расправіла на спіне валасы і паглядзела на сябе ў старое авальнае люстэрка на сцяне.

І раптам зразумела, што апрануты строй дакладна паўтарае яе шлюбную сукенку.

Двайнік у Залюстэраччы здаваўся ёй мрояй-прывідам страчанага шчасця.

Шчасця, якое яна можа перажыць зноў толькі сёння.

У ноч на Івана Купалу.

3. КЕЛІХ ГЕКАТЫ

«Хельга...» Тужлівы, знаёмы да болю шэпт гучаў у самым сэрцы чароўнай ночы, і дзяўчына ў доўгай белае сукенцы са свечкай-паходняй у руцэ ішла, як здань, проста на яго.

Вольга збілася са сцежкі і ўжо даўным-даўно блукала па лесе, ахінутая трывожна-трапяткімі, пульсуючымі, як месяцовае святло, якое залівала ўсё навокал, прадчуваннямі-флюідамі.

Пярсцёнак бабулі Кацярыны стаў для яе надзейным кампасам.

Адуляр у аправе «прачнуўся» і, паступова наліваючыся перламутрава-вадкімі, прывабнымі пералівамі, ззяў усё ярчэй і ярчэй па меры таго, як дзяўчына паглыблялася ў гушчар, адкуль даносіўся пах дзікага зверу, які з самае раніцы пазбавіў яе спакою.

Раптам талісман згас і Вольга, спыніўшыся, разгублена азірнулася. Шчодрое месяцовае святло, якое лілося з начных нябёсаў, каля самай зямлі расейвалася серабрыста-шэрым, амаль празрыстым вэлюмам. Гульня святла і ценю на памежжы мроі і рэальнасці нараджала нейкі дзіўны аптычны эффект, таму дзяўчыне здавалася: то тут, то там яна бачыць высокі, стройны мужчынскі сілуэт.

«Хельга, хадзі да мяне...» Камень у пярсцёнку зноў напоўніўся ззяннем, і Вольга, асцярожна прабіраючыся праз паваленыя дрэвы, працягнула свой шлях. Цьмяная фігура Алега, мільгаючы ў хмызах то тут, то там, і ягоны самотны, ледзь чутны шэпт-малітва вабілі яе ўсё далей і далей у лес.

Неўзабаве калматыя елкі і высокія стромкія сосны расступіліся перад ёй.

Вольга апынулася пасярод старога капішча.

Месяц выкаціўся з-за бязважкіх аблокаў, і паляну заліло палыновае срэбра.

Слупы месяцовага святла скандэнсаваліся ў самым цэнтры ахвярнага каменя, і Вольга, зацікаўленая гэтай незвычайнай з’явай, падышла бліжэй.

Яе сукенка заіскрылася, кранутая промнямі спелай купальскай поўні, як і адуляр у пярсцёнку, які наліваўся зьяннем і з кожнай хвілінай свяціўся ўсё ярчэй і ярчэй, а месяцовыя флюіды, прымаючы форму ледзь бачных матылёў-прывідаў, вадзілі вакол яе свае карагоды, сплятаючы з лёгкіх, амаль непрыкметных рухаў свой дзівосны купальскі танец-мрою.

І пасярод хмызоў яна зноў убачыла няўлоўны цень таго, каго кахала больш за жыццё.

Раптоўна прывід выйшаў з-за дрэў на паляну, і сэрца Вольгі шалёна закалацілася, бо яна пазнала Алега такім, якім запамніла назаўжды.

Здань працягнула ёй руку. «Хельга, не бойся. Я буду з табой у радасці і ў горы...»

— І нават смерць не разлучыць нас, — горка ўсміхнулася дзяўчына.

Але казка начнога лесу неўзабаве перарвалася, калі пад нечымі мяккімі, амаль бязгучнымі крокамі хруснула сухая галінка, і Вольга, ціха ўскрыкнуўшы, амаль выраніла свячу, якую так і не паспела задзьмуць, але Яўген у імгненне вока злавіў яе ў палёце.

— Фу, напалохаў, вядзьмак!

— Я прыйшоў, каб развезць беспрытульныя здані твайго мінулага, Хельга.

— Навошта ты сачыў за мной?

Замест адказу Яўген уклечыў перад ёй і схапіў за руку гарачымі, дрыготкімі пальцамі.

— Гэта яшчэ што за жарты?! — раззлавалася дзяўчына і паспрабавала вырвацца, але ў яе нічога не атрымалася, таму што ў Жэнькавых руках раптам выявілася надзвычайная, амаль звярыная сіла.

— Хельга, я кахаю цябе. Кахаў яшчэ са школы. Ты тады так і называла мяне вядзьмаком, памятаеш? Выходзь за мяне.

— Ты з глузду з’ехаў? — Вольга нервова рассмяялася.

— Хельга, бяжы прэч адсюль, пакуль не позна! — прахрыпеў Яўген.

Яго затрэсла, як у ліхаманцы, і ён з пакутлівым стогнам паваліўся на зямлю.

Тое ж самае рабілася і з Алегам.

Дзяўчына адскочыла, з жахам назіраючы, як лепшыя сябры курчацца на зямлі, пакрываючыся густой поўсцю, і губляюць чалавечае аблічча.

У гэты момант перад яе вачыма мільганула нешта вялікае і цёмнае, дзяўчына раптам зразумела, што здарылася з яе любым роўна год таму і чаму яна апынулася тут, пасярод начнога лесу.

Тым часам ваўкі ярасна сышліся ў жорсткай сутычцы, а поўня дасягнула зеніту, напаўняючы лясных драпежнікаў сваёй сілай.

Кожны з іх імкнуўся дацягнуцца да горла праціўніка.

Іх бой нагадваў нейкі незвычайны, паганскі, дзікунскі танец, складаны, прыгожы і небяспечны. Перад тым, як зрабіць чарговы напад, яны грацыёзна рухаліся адзін вакол аднаго, звужаючы сваё кола.

Яўген у сваім воўчым абліччы, як і ў звычайным жыцці, быў крыху драбнейшым за Алега, але па сіле не саступаў яму.

І Вольга голасна, распачна закрычала, клічучы на дапамогу.

Аднак людзі былі ўжо блізка, таму што ў гэтую ноч не толькі яна адна адправілася на пошукі шчасця — за дрэвамі ўжо палалі факелы-паходні.

Першым на паляну выскачыў Міхал. Юлін муж па дарозе адной левай выламаў малады дубок і кінуўся разнімаць ваўкоў.

Аднак агрэць нікога па патыліцы ён не паспеў.

Магутны ўдар махнатай лапы адкінуў яго прэч, як кацянё, і Вольга схаладзела, калі ўбачыла на яго грудзях чырвоныя сляды ад звярыных кіпцюроў.

На дапамогу да яго ўжо спяшалася Юля.

Сяброўка змянілася з твару, але ў сваёй цёмнай, балотна-зялёнай, са стальным адлівам, сукенцы, якая дзе-нідзе парвалася ад экстрэмальнага шпацыру праз увесь лес, яна неўзабаве нагадала Вользе тую самую гадзюку, якую яна бачыла днём.

— Волька, прабач, гэта я вінаватая! — загаласіла Юля. — Я ведала, што гульня з цёмнымі сіламі дабром не завершыцца, але ўсё роўна пайшла на пагадненне з імі...

— Значыць, гэта ўсё ты. І Яўген. Але навошта? — ашаломлена прагаварыла Вольга.

— Я кахала твайго Алега, але ён не заўважаў мяне, бо кахаў цябе. Я вырашыла адпомсціць і звярнулася да Яўгена. Ведала, што ён сапраўдны чараўнік. Жэнька паабяцаў мне, што Алег ніколі не будзе тваім, але я не ведала, што ён стане ваўкалакам. Праўда, не ведала... Волька, прабач мне, прабач, калі можаш! — горка заплакала дзяўчына.

— Божа, якая ты змяя! — прашаптала Вольга і закаціла ўжо былой сяброўцы звонкую аплявуху.

Другую Юля атрымала ад Міхала, які прышоў у сябе і, усхліпваючы, пабегла прэч.

Начное рэха яшчэ доўга насіла яе плач.

Раптоўны жаласлівы, працяглы вой прымусіў іх скалануцца.

Яўген, тужліва скуголячы, пакульгаў на трох лапах у лясны гушчар — залізваць раны.

Алег нерухома ляжаў на зямлі і, здавалася, амаль не дыхаў.

Вольга, распачна ўскрыкнуўшы, кінулася да яго.

— Воля, ён можа быць небяспечным. Як і я цяпер, — Міхал паклаў ёй руку на плячо.

— Я ведаю. Але толькі не зараз, — запэўніла яго дзяўчына і, мякка вызваліўшыся, звярнулася да ўсіх: — Прашу вас, пакіньце нас адных. Калі ласка. Паверце, так трэба. Гэты воўк не зробіць мне ніякай шкоды. Лепей знайдзіце сапраўднага драпежніка.

І, параіўшыся між сабой, людзі ўсё ж такі рушылі ў пагоню...

Калі галасы паляўнічых і леснікоў, якімі кіраваў Міхал, заціхлі ўдалечыні, а на паляне не засталася аніводнага чалавека, то Вольга, адарваўшы прыпол ад сукенкі, як магла, асцярожна і беражліва, перавязала параненага пераможцу.

Воўк зусім саслабеў ад страты крыві і дзяўчына, паклаўшы яго галаву сабе на калені, з пяшчотай гладзіла яго бліскучую чорную поўсць.

— Дзякуй табе, Алег, — ціха сказала Вольга.

Поўня ўжо пакацілася да захаду, і яна зразумела, што вельмі хутка ўбачыць свайго любага ў чалавечым абліччы.

— Яўгена абавязкова знойдуць і пакараюць. Ты толькі не пакідай мяне зноў, бо я гэтага больш не перажыву, чуеш? — прыгаворвала дзяўчына, запускаючы дрыготкія пальцы ў футра ляснога гаспадара.

А зоркі ў небе гаслі адна за адной, неба на ўскрайку пачало святлець.

Поўня, якая амаль схавалася за вершалінамі дрэў, пачала губляць свае сілы, і Вользе здалося, што іх разам з месяцам губляе і Алег. Толькі б дачакацца раніцы...

На імгненне дзяўчына заплюшчыла вочы і зарылася тварам у шаўкавістую воўчую поўсьць, молячы нябёсы захаваць жыццё яе ўладальніку. І яе гарачая малітва-роспач была пачута.

На світанку яна раптоўна прачнулася ад ціхага стогну. Алег ачуняў. На яго целе палалі шнары-палоскі, а ў чорных, як крыло крумкача, валасах з'явілася некалькі серабрыста-шэрых пасмачак, але бяздонныя сінія вочы глядзелі на яе з каханнем і журбой.

— Ты жывы! — узрадавалася Вольга, кранаючы яго твар у шматдзённай шчаціне.

— Мая любая Хельга... — прашаптаў хлопец патрэсканымі ад смагі вуснамі. Вольга адчула, што яму цяжка гаварыць, і прынесла ў прыгаршчы вады са сцюдзёнай крыніцы.

— Цяпер я ведаю, чаму ты не прыйшоў да мяне пасля той ночы, — з горыччу і спагадай сказала дзяўчына, прамываючы яго раны, якія гаіліся марудна і неахвотна, бо месяц у небе святлеў і губляў свае цьмяныя абрысы.

— Даруй мне, любая. Я магу толькі ўявіць, што табе давалося перажыць. Я мог бы паслаць вестку, але ты пачала б мяне шукаць. Не хацеў, каб ты бачыла, як я пераўтвараюся, і вельмі баяўся прычыніць табе шкоду. Я сачыў за Яўгенам, бо ў лесе тады мы з ім былі адны, і мне здалося, што ён ведае больш, чым раскажаў. Але калі «вядзьмак» завёў цябе ў лес пры дапамозе сваіх «эліксіраў кахання», я зразумеў, чаго варты той, каго я лічыў сваім лепшым сябрам...

— Гэта ўжо няважна, — прашаптала Вольга. — Я больш не адпушчу цябе ў лес, мой любы Алег. Ніколі-ніколі...

Да ўзыходу сонца заставалася зусім нічога.

Раптам келіх Гекаты пяшчотна заззяў, быццам убіраючы ў сябе паміраючае месяцовае святло, і Вольга, неўзабаве зразумеўшы загадкавы сэнс таямнічага паслання нябожчыцы Кацярыны, дрыготкай рукой надзела яго на сярэдні палец Алега...

ЗАМЕСТ ПАСЛЯСЛОЎЯ

Цёплы кастрычніцкі вечар блізіўся да свайго завяршэння, а ў паветры, кранутым палыновай смугой-развітаннем, кружылася знакаляровае лісце.

У небе ўжо бялела няспелая поўня, абцяючы доўгую ноч і кароткія, чароўныя прыцемкі.

А ў маладой пары, якая гуляла па набярэжнай Нёмана, усё толькі пачыналася. Яны зусім нядаўна ажаніліся, але прыцягвалі ўвагу выпадковых прахожых не толькі тым, што бясконца разглядалі свае шлюбныя пярсцёнкі, колькі сваёй надзвычайнай прыгажосцю.

Яны пасавалі адно аднаму, як ніхто.

Малады чалавек, апрануты стыльна, элегантна і нават старамодна, крыху прыпадаў на правую нагу, абапіраючыся на вытанчаны паліраваны кій з булавешкай у выглядзе галавы ваўка, а праз правы бок яго твару праходзіў доўгі шнар. Ён, як і бліскучыя, чорныя валасы, дзе-нідзе перасечаныя прыкметнымі серабрыста-сівымі ніткамі-пасмамі, і задуменна-журботныя, вялізныя цёмна-сінія вочы, у якіх назаўжды застыла глыбокая горыч, надавалі яго знешнасці своеасаблівую імпазантную прывабнасць.

Вольнай рукой ён пяшчотна абдымаў бялявую, зграбную, танючую, з такім ж, як і ў яго самога, цёмнымі вачыма-сподкамі, дзяўчыну, якая ласкава ільнула да яго і называла дзіўным, старадаўнім, амаль забытым імем — Альгерд...

І ні адзін з сустрэчных нават не здагадаўся, праз што давалося ім прайсці, каб назаўжды развітацца з мінулым і пачаць з чыстага ліста.

Рана на шчацэ і пашкодзанае сухажылле не паспелі загаіцца, калі Вольга перад самым узыходам сонца надзела на руку свайго суджанага чароўны пярсцёнак, які выратаваў яго ад праклёну ваўкалака.

І цяпер, выконваючы завет бабулі Кацярыны, ён ніколі не здымаў яго.